

venskih, ki bistro kaže, kaj more pravi pesnik slovenski ustvariti z našim jezikom. Jednako zveneča, je jedina Levstikova:

Oh, koliko moških in ženskih ljudi
In mladih in starih na goro,
Ob romarski palici molit hiti
In delat za grehe pokoro! . . .

Druga je tako veličastna, da se vsaj z daleka mora primerjati s Schillerjevo pesnijo o zvonu.

Ako pa pesnik „Oljko“ završuje:

Pred duhom vidim nizko sobo,
A v sobi blede sveč svitlobo;
Med svečami pa spava mož,
Bled mož, ogrnen s plaščem črnim,
Ki s trakom je našit srebernim;
On trdno spi, nevzdrumno spi,
Strudila ga je težka hoja.
Moža pa množica ljudi
Z mladiko oljkovo kropi
Želeč mu večnega pokoja.
Oj, bratje, ko se to zgodi,
Tedaj končana pot bo moja
In konec bo težav in boja,
Tedaj potihne za vsekdar
Srcá mi in svetá vihar . . .

odgovarjamo mi in z nami gotovo vsa slovenska zemlja, da se to pre-rokovanje njegovo zdaj ne sme še uresničiti, nego dolgo dolgo narodu našemu dobrotni Bog zdravega in delavnega ohrani genija slovenskega Simona Gregorčiča!

L.

Slovenski glasnik.

Zgodovina Tolminskega, to je: zgodovinski dogodki sodnijskih okrajev Tolmiň, Bolec in Cerknó z njih prirodznanskim in statističnim opisom. Spisal S. Rutar, profesor na c. kr. gimnaziji v Špljetu. Na svetlo dal Josip Devetak, deželni poslanec in župan tolminski. V Gorici nat. Hilarijanska Tiskarna 1882, 8°, 320 str. Cena 1 gld. po goriških knjigarnah in v Tolminu pri g. Devetaku. — V obče Slovenci še vse premalo poznamo lepo svojo domovino, bodi si v narodopisnem, jezikoslovnem, zemljepisnem, zgodovinskem ali prirodopisnem oziru; za tega delj tem veselejši pozdravljamo to krasno, iz Gorice došlo nam knjigo, katera ima namen do dobrega opisati nam važen del naše Slovenije ter seznaniti nas z zanimljivo zgodovino in vrlimi stanovniki njegovimi. V uvodu

nam pripoveduje g. pisatelj, kako mu je prišlo na misli pisati tolminsko zgodovino. Že v prvih razredih svojega gimnazijalnega učenja se je počel baviti z zgodovino svoje ožje domovine ter spisovati zgodovino Tolminskega. Ali kolikor je on sam v znanosti napredoval, tako je ob jednom videl, kako nepopolno je delo njegovo. Zato jo je vedno popolnjeval in predeloval, tako da je pričujoča knjiga že peti izdelek istega predmeta. Tistemu, ki bi se čudil, da si je g. pisatelj odbral baš Tolminsko za predmet svojega zanimljivega opisovanja, odgovarja tako: „Ta deželica je okoli in okoli s prirodnimi mejami tako obdana, da se je morala že od nekdaj smatrati kot za se samostojna, lepo zaokrožena celota. In zares, odkar se nam začne zgodovina teh krajev jasni, prikazuje se nam Tolminsko (z Idrijo, Oslico in Davčo vred) pod oglejskimi patrijarhi, goriškimi grofi in avstrijskimi vladarji vedno kot za se odločeno okrožje z lastnimi glavarji. Da, še celo do leta 1848. se lahko trdi, da je bilo Tolminsko posebna deželica med drugimi avstrijskimi pokrajinami. — Tudi glede cerkvene uprave bilo je Tolminsko ločeno od ostalega Goriškega, ker je spadalo še do novejšega časa pod čedadski kapitelj, kateri je je vedno smatral kot svojo dragoceno lastnino na avstrijskih tleh. — Natorno je torej, da se je začelo na Tolminskem različno življenje z lastnimi navadami in značajnimi svojstvi. Zato je opravičena trditev, da ima Tolminsko svojo posebno zgodovino, ki je vredna, da se marljivo zbira in skrbno preiskuje, ter sedanjemu in bodočemu svetu spisuje v prijetno zabavo, še bolj pa v pouk in živ vzgled.“ — Za danes samo svoje čitatelje opozarjamo na to zanimljivo delo, priobčtjuoči jim njegovo vsebino, ki je ta: I. Tolminsko pred začetkom patrijarške oblasti. A. Najstarejše zgodovinske vesti do prihoda Slovencev (str. 5). B. Od prihoda Slovencev do začetka patrijarške oblasti (str. 15). — II. Tolminsko v srednjem veku. A. Tolminsko pod oglejskimi patrijarhi (str. 27.); B. Tolminsko pod Čedadom in goriškimi grofi (str. 48.); C. Kulturno življenje v srednjem veku (str. 63.) — III. Tolminsko pod Avstrijo do francoskih vojen (str. 83). — IV. Kulturne razmere na Tolminskem od XVI. do XVII. stoletja (str. 131). — V. Od francoskih vojen do l. 1880. (str. 185 do 215). Dalje obseza knjiga „Dostavke in pojasnila (str. 216–253), t. j. izvirne listine in izpiske iz važnejših dokumentov, nahajajočih se v grofovskem arhivu v Tolminu ter v kapiteljskem arhivu v Čedadu. Na str. 254. začinja se „Prirodnoznanški opis Tolminskega“, ki je razdeljen na A. Splošni pregled; B. Gore (str. 257); C. Doline (str. 281); D. Vodovje (str. 283) in E. Geologijo (str. 291.) Pridejano je znanstveno „Kazalo osebnih in krajnih imen“ ter „Važneje pomote“. — Že ta vsebina sama na sebi priporoča knjigo; a priporoča jo še bolj ime pisatelja profesorja Rutarja, ki je vsemu svetu slovenskemu dober in drag znanec po prezanimljivih in korenitih zgodovinskih studijah, priobčenih zadnja leta po „Zvonu“, „Soči“, „Edinosti“, „Slovenskem Narodu“ in po Letopisu „Matice Slovenske“. Hvalo smo dolžni tudi č. g. županu tolminskemu Josipu Devetaku, da je knjigo založil ter tako pomagal slovstvo naše obogatiti z dragocenim znanstvenim in domoljubnim delom.

Rokovnjači, historičen roman. Spisala Josip Jurčič in Janko Kersnik. Ponatis iz „Ljubljanskega Zvona“. V Ljubljani 1882, 8°, 133 str. Natisnila „Narodna Tiskarna“. Cena 50 kr., prodaje J. Giontini v Ljubljani. — Dolžni smo